

Sygn. akt IV U 1409/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Łożyńska - Motyka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Bożena Kornatowska

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2018 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy J. B. (1)

przeciwko Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o umorzenie należności na rzecz likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego

na skutek odwołania J. B. (1)

od decyzji Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 października 2017 r. nr (...)(...)

z dnia 6 października 2017 r. nr (...)(...)

z dnia 6 października 2017 r. nr (...)(...)

o d d a l a o d w o ł a n i a

/-/ SSO B. Łożyńska-Motyka

Sygn. akt IV U 1409/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ,działając na podstawie art. 68 ust.1 w związku z art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 z późn. zm.) po rozpatrzeniu wniosku J. B. (1) z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego załatwił sprawę w następujący sposób:

- decyzją z dnia 6 października 2017 r., znak: (...) odmówił umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w kwocie 10 902,50 zł;

- decyzją z dnia 6 października 2017 r., znak: (...) odmówił umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w kwocie 15 758,11 zł;

- decyzją z dnia 6 października 2017 r., znak: (...) odmówił umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w kwocie 16 476,99 zł.

Jako uzasadnienie powyższych rozstrzygnięć organ rentowy wskazał, że całość okoliczności występujących w sprawie wskazuje, że zobowiązany nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże nie przesadzają one o trwałym braku możliwości stopniowej spłaty zadłużenia. W szczególności przy ocenie możliwości spłaty brana jest pod uwagę możliwość ściągnięcia należności na drodze egzekucyjnej. Organ rentowy podniósł także, że powstałe zadłużenie i obowiązek ich uregulowania jest następstwem zaniechania, które polegało na niewywiązywaniu się z obowiązku alimentacyjnego wobec uprawnionych. Wspomniany obowiązek alimentacyjny ciąży na każdym z rodziców, a zakład tylko tymczasowo pokrywał wierzytelności alimentacyjne w zastępstwie osób, które okresowo nie mogły wywiązać się z tego obowiązku. Wypłacone świadczenia podlegają zatem zwrotowi, a egzekucja należności z tytułu wypłaconych świadczeń jest prowadzona do całkowitego ich zaspokojenia.

Od powyższych decyzji odwołał się J. B. (1), wnosząc o ich zmianę przez umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w całości.

W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że wydane przez organ rentowy decyzje są błędne, gdyż nie uwzględniają okoliczności w jakich doszło do powstania zadłużenia ani przyczyn zaistniałej sytuacji. Zarówno sytuacja zdrowotna jak i szeroko rozumiana sytuacja rodzinna odwołującego jest wyjątkowo trudna, co w jego ocenie uzasadnia umorzenie powstałych należności. W 2002 r. odwołujący przeszedł zabieg cholecystektomii laparoskopowej, który został przeprowadzony w sposób nieprawidłowy, czego następstwem były poważne powikłania. Długi czas hospitalizacji uniemożliwił mu podjęcie jakichkolwiek czynności zmierzających do modyfikacji obowiązku alimentacyjnego. Niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego było spowodowane okolicznościami od niego niezależnymi. Skarżący podniósł, że w okresie poprzedzającym chorobę wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego. Obecnie odwołujący jest osobą samotną, oprócz niewysokiej renty nie posiada innych źródeł dochodu ani majątku, wskazującego na możliwość zaspokojenia długu względem likwidatora funduszu alimentacyjnego. Ponadto odwołujący wskazał, że wbrew twierdzeniom organu wydającego zaskarżone decyzje, dla możliwości umorzenia zadłużenia bez znaczenia pozostaje skuteczność egzekucji.

W odpowiedzi na odwołania, organ rentowy powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonych decyzjach, wniósł o ich oddalenie.

Organ rentowy w szczególności zaznaczył, że ustawowe określenie „w szczególnie uzasadnionych przypadkach” oznacza, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić wyjątkowo w sytuacjach szczególnych. Trudna sytuacja materialna, brak stałych dochodów jest okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie miał majątku ani dochodów podlegających egzekucji. Nie jest to zatem szczególna okoliczność w rozumieniu art. 68 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący posiada zobowiązania alimentacyjne wobec Funduszu Alimentacyjnego. Zobowiązania te związane są z wypłatami dokonywanymi przez Fundusz Alimentacyjny na rzecz małoletnich wówczas dzieci odwołującego : A. i M. B. (1), I. B. oraz M. D. - ich opiekunom prawnym tj. A. B., E. D. i M. B. (2).

Na wniosek A. B. ZUS wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz A. i M. B. (1) w okresie od dnia 1 kwietnia 1985 r. do dnia 31 sierpnia 2000 r. Na wniosek M. B. (2) ZUS wypłacał świadczenia z funduszu

alimentacyjnego na rzecz I. B. w okresie od dnia 1 lutego 1992 r. do dnia 30 kwietnia 2004 r. Na wniosek E. D. ZUS wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz M. D. w okresie od dnia 1 kwietnia 1993 r. do dnia 30 kwietnia 2004r.

Zadłużenie powstałe w związku z wypłatą świadczenia alimentacyjnego na rzecz A. B. wyniosło 16 476,99 zł (nr. alimentacyjny (...)), E. D. wyniosło 10 902,50 zł (nr. alimentacyjny (...)), M. B. (2) wyniosło 15 758,11 zł (nr. alimentacyjny (...)).

dowód: akta spraw alimentacyjnych dotyczących M. B. (2), E. D., A. B.; saldo kont operacyjnych, k. 47-54; pismo z dnia 23 stycznia 2018 r., k. 46; zeznania przesłuchanego na rozprawie w dniu 21 lutego J. B. (1), k. 59-60.

J. B. (1) pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 16 stycznia 2003 r. do dnia 28 lutego 2005 r. Następnie w okresie od dnia 1 marca 2005 r. do dnia 28 lutego 2006 r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Od 1 marca 2006 r. ponownie pobiera rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Obecnie wysokość świadczenia wynosi 1000 zł brutto.

Z świadczenia prowadzone są egzekucje komornicze na wniosek wierzycieli A. B. (IV KMP 66/04), E. D. (IV KMP 64/04) oraz M. B. (2) (IV KMP 65/04). Po dokonaniu potrącenia oraz odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy odwołującemu wypłacana jest kwota w wysokości 500 zł.

dowód: decyzja z dnia 4 marca 2003 r., k. 39 akt rentowych; decyzja z dnia 19 lutego 2004 r., k.43 akt rentowych; decyzja z dnia 22 lutego 2005 r., k. 52 akt rentowych; decyzja z dnia 15 maja 2006 r., k.68 akt rentowych; decyzja z dnia 2 maja 2016 r.; k.165 akt rentowych; zaświadczenie z dnia 12 września 2009 r., k. 21 akt alimentacyjnych; zajęcie emerytury lub renty, k. 49 akt rentowych, zajęcie emerytury lub renty, k. 50 akt rentowych; zajęcie emerytury lub renty, k. 51 akt rentowych; zeznania przesłuchanego na rozprawie w dniu 21 lutego J. B. (1), k. 59-60;

J. B. (1) prowadzi sam gospodarstwo domowe. Za najmowany pokój płaci 150 zł miesięcznie. Ponosi także wydatki z tytułu opłat eksploatacyjnych. I tak, raz na kilka miesięcy (średnio co pół roku) płaci 50 zł za prąd, zimą „dokłada się” do ogrzewania. Z tego tytułu płaci 200 zł. Ponadto odwołujący ponosi koszty związane z leczeniem w wysokości 60 -80 zł raz na trzy miesiące. Odwołujący posiada zobowiązanie pieniężne w postaci alimentów w kwocie 106363 zł, które to zobowiązanie jest spłacane w wyniku prowadzonej egzekucji komorniczej. Miesięczna kwota spłaty wynosi 354 zł.

J. B. (1) nie otrzymuje żadnych świadczeń z opieki społecznej, nie posiada żadnych oszczędności, czy majątku przynoszącego dochód. Okresowo dorabia, wykonując prace w postaci przynoszenia opału oraz wyprowadzania psów. Ubezpieczony jest właścicielem pojazdu V. (...), rok produkcji 2000.

dowód: oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej w aktach alimentacyjnych; zeznania przesłuchanego na rozprawie w dniu 21 lutego J. B. (1), k. 59-60.

U odwołującego rozpoznano następujące schorzenia: przewlekłą chorobę nerek w stadium 3, zespół krótkiego jelita. W związku z powyższym jest żywiony pozajelitowo. Powyższe schorzenia powodują całkowitą niezdolność do pracy. Od marca 2006 r. ubezpieczony jest pacjentem poradni żywienia z powodu zespołu krótkiego jelita (powikłanie po cholecystektomii laparoskopowej w 2002 r., po której przeżył zapalenie otrzewnej, sepsę, niewydolność wielonarządową). Odwołujący codziennie wymaga żywienia pozajelitowego, a worek żywieniowy przetaczany jest codziennie ok. 16-17 godzin.

dowód: dokumentacja medyczna przedłożona przez odwołującego do wniosku a w szczególności: zaświadczenie z dnia 31 lipca 2017 r.; orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 15 kwietnia 2016 r.; karta informacyjna leczenia szpitalnego z dni 8 października 2014 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, aktach rentowych oraz aktach alimentacyjnych, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony. Za wiarygodne uznano również zeznania odwołującego w zakresie w jakim znajdują potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania J. B. (1) nie zasługują na uwzględnienie.

Istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy organ rentowy prawidłowo odmówił odwołującemu umorzenia należności na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego.

Zgodnie z art.68 ust.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952) w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której prowadzona jest egzekucja alimentów, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń z tego funduszu.

J. B. (1) we wniosku o umorzenie podał, że jedyny dochód jaki uzyskuje to renta z tytułu niezdolności do pracy, a sytuacja zdrowotna uniemożliwia mu podjęcie jakiejkolwiek pracy w celu polepszenia sytuacji życiowej. Ponadto powstałe zobowiązania są wynikiem okoliczności od niego niezależnych, gdyż w 2002 r. przeszedł zabieg cholecysektomii laparoskopowej, który został przeprowadzony w sposób nieprawidłowy, czego następstwem były poważne powikłania. Długi czas hospitalizacji uniemożliwiał mu podjęcie jakichkolwiek czynności zmierzających do modyfikacji obowiązku alimentacyjnego.

Treść powołanej wyżej normy prawnej jednoznacznie wskazuje, że zasadą jest egzekwowanie należności alimentacyjnych od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w uzasadnionych wypadkach (por. wyrok SN z dnia 17 października 2006 r., sygn. akt II UK 77/06).

W przedmiotowej sprawie należało zatem rozważyć, czy sytuacja, w jakiej znajduje się odwołujący stanowi szczególnie uzasadniony przypadek, uzasadniający umorzenie długu.

Zwrot „szczególnie uzasadnione przypadki”, to sytuacje nadzwyczajne (wyjątkowe), powstałe w wyniku wypadku losowego, a w każdym razie istniejące niezależnie od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulegnie takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoje bieżące należności, a nadto nie ma perspektywy i zmiany tej sytuacji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22.08.2012 r., sygn. akt III AUa 307/12, LEX Nr 1216316). Za przypadki szczególnie uzasadnione związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, należy uznać niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny. Podkreślenia wymaga, że umorzenie świadczeń alimentacyjnych ma charakter wyjątkowy – musi być uzasadnione szczególnymi względami leżącymi po stronie osoby zobowiązanej do zwrotu świadczeń. Szczególnie uzasadnione, to znaczy wyjątkowe, losowe, które ze względów zdrowotnych lub rodzinnych tak obciążają budżet zobowiązanego, że nie pozwalają na uregulowanie zaległości (por. np. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 sierpnia 2006 r., sygn. akt III AUa 581/06). Należy przy tym podkreślić, że fundusz alimentacyjny został utworzony w celu zaspokojenia bieżących potrzeb rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania świadczeń alimentacyjnych oraz zwiększenia odpowiedzialności osób zobowiązanych do alimentacji. Szczególne przypadki stanowiące podstawę m. in. umorzenia należności z funduszu alimentacyjnego muszą być związane z sytuacją rodzinną lub zdrowotną zobowiązanego. Powinny być nieprzewidywalne i niezależne od dłużnika. W ich następstwie jego sytuacja powinna ulec pogorszeniu tak, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać należności, a nadto, nie ma perspektywy jej poprawy i zmiany (por. wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt I UK 119/10; wyrok SN z dnia 3 lutego 2010 r., sygn. akt I UK 270/09). Niemniej jednak nie każda choroba, nawet ciężka,

może być podstawą do zastosowania ulg wynikających z tego przepisu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 15 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 76/15).

Z przedstawionych dowodów wynika, że wnioskodawca cierpi na następujące schorzenia: przewlekłą chorobę nerek w stadium 3, zespół krótkiego jelita. W związku z powyższym jest żywiony pozajelitowo. Schorzenia te stanowią o rozstroju zdrowia odwołującego w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy. Z tego tytułu skarżący otrzymuje świadczenie rentowe w wysokości 1000 zł. Ubezpieczony prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe. Po potrąceniach komorniczych oraz uiszczeniu zaliczki na podatek, ZUS wypłaca świadczenie w wysokości 500 zł. Kwota ta pozwala odwołującemu na utrzymanie się oraz zakup leków. Podkreślenia wymaga, że stan zdrowia umożliwia odwołującemu polepszenie swej sytuacji życiowej. Ubezpieczony okresowo samodzielnie dorabia, wykonując najnowsze prace. Ponadto w trakcie postępowania wykazano także, iż powstałe zaległości alimentacyjne nie są związane z stanem chorobowym odwołującego, a w szczególności z pobytem w szpitalu w 2002 r., gdyż odwołujący nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego już w 1985 r. Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala zatem na ocenę, że sytuacja zdrowotna i finansowa uniemożliwia mu uregulowanie zaległości alimentacyjnych, a ich spłata spowoduje uszczerbek na jego zdrowiu.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że odwołujący jest właścicielem pojazdu marki V. (...), rok produkcji 2000. Z pewnością samochód o takim roczniku produkcji nie stanowi istotnej wartości, tym niemniej należy wskazać, że z jego posiadaniem wiążą się dodatkowe koszty, w tym ubezpieczenie, przeglądy, paliwo. (por. per analogiam postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 9 października 2013 r., II Cz 2444/13). Skoro zatem odwołujący jest w stanie ponosić bez uszczerbku dla swojego zdrowia koszty utrzymania samochodu, jednocześnie nie wykazując rzeczywistej potrzeby jego posiadania, tym bardziej brak jest podstaw do oceny, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, uzasadniające umorzenie należności.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wyroku z dnia 10 listopada 2010 r., I UK 119/10, iż alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych, nie powinien być premiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu.

W ocenie Sądu sytuacja w jakiej znajduje się odwołujący umożliwia realną spłatę choćby części długów alimentacyjnych.

Podkreślenia wymaga, że zadłużenie wobec funduszu alimentacyjnego powstało na skutek niewywiązywania się przez odwołującego z obowiązku alimentacyjnego wobec uprawnionych małoletnich dzieci. Wspomniany obowiązek alimentacyjny - wynikający z art. 133 § 1 k.r.o. - ciąży na każdym z rodziców, a zakład tylko tymczasowo pokrywał wierzytelności alimentacyjne w zastępstwie J. B. (1).

Biorąc pod rozwagę powyższe okoliczności ocenić należy, że w niniejszej sprawie nie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające umorzenie należności, niemniej jednak odwołujący może złożyć wniosek o rozłożenie należności na raty wraz z ustaleniem jej wysokości na poziomie adekwatnym do jego możliwości zarobkowych.

Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych przepisów prawa materialnego oddalił odwołania.

/-/ SSO Beata Łożyńska-Motyka